

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2006-2007

13 MARS 2007

Projet de loi réformant le divorce

Procédure d'évocation

AMENDEMENTS

N° 68 DE MME NYSSENS

Art. 7

À l'article 301, § 3, alinéa 2, proposé, insérer, entre le mot «notamment» et le mot «sur», les mots «le train de vie qui était celui des parties pendant la vie commune».

Justification

Lors des discussions en Commission de la Justice du Sénat, on a laissé entendre que les mots «du comportement des parties durant le mariage quant à l'organisation de leurs besoins» faisait référence «au niveau de vie des parties durant la vie commune».

C'est une interprétation erronée dès lors que ces deux critères figuraient côté à côté expressément dans le projet initial. Ces expressions renvoient à deux réalités différentes, comme l'indique d'ailleurs le commentaire de l'article. Le critère du «comportement des parties durant le mariage quant à l'organisation de leurs besoins» impliquant, selon le commentaire de l'article (Doc. Ch 51 2341, p. 18), que la pension alimentaire «doit être d'autant plus importante que les parties ont posé ensemble et durant la vie commune des choix qui ont hypothéqué la carrière de l'un ou de l'autre conjoint». Il importe donc de conserver ce critère essentiel.

Voir:

Documents du Sénat:

3-2068 - 2006/2007:

N° 1: Projet évoqué par le Sénat.
N° 2: Amendements.

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 2006-2007

13 MAART 2007

Wetsontwerp betreffende de hervorming van de echtscheiding

Evocatieprocedure

AMENDEMENTEN

Nr. 68 VAN MEVROUW NYSSENS

Art. 7

In het voorgestelde artikel 301, § 3, tweede lid, tussen de woorden «onder meer» en het woord «op» invoegen de woorden «de levensstijl van de partijen tijdens het samenleven».

Verantwoording

Bij het debat in de commissie voor de Justitie van de Senaat heeft men te kennen gegeven dat met de woorden «het gedrag van de partijen tijdens het huwelijk inzake de organisatie van hun noden» verwezen werd naar «de levensstijl van de partijen tijdens het samenleven».

Dat is een foutieve interpretatie, aangezien beide criteria uitdrukkelijk naast elkaar voorkomen in het oorspronkelijke ontwerp. Die uitdrukkingen verwijzen naar twee verschillende realiteiten, zoals overigens uit de artikelsgewijze besprekking blijkt. Het criterium van «het gedrag van de partijen tijdens het huwelijk inzake de organisatie van hun noden» impliceert volgens de artikelsgewijze besprekking (stuk Kamer 51-2341/1, blz. 18) dat de uitkering tot levensonderhoud hoger moet liggen naargelang de keuzes die de partijen samen maakten tijdens het samenleven en die de professionele loopbaan van een van de echtgenoten belemmerde. Het is dus van belang dat essentiële criterium te behouden.

Zie:

Stukken van de Senaat:

3-2068 - 2006/2007:

Nr. 1: Ontwerp geëvoeerd door de Senaat.
Nr. 2: Amendementen.

Cependant, il est impossible d'apprécier la « dégradation significative de la situation du créancier » sans référence au « train de vie des parties durant la vie commune ». Il importe donc de réinscrire ce critère expressément dans la loi.

Clotilde NYSSSENS.

N° 69 DE M. MAHOUX

Art. 33

Insérer dans cet article, un § 1^{er}bis, ainsi rédigé :

« § 1^{er}bis. Les anciens articles 229, 231 et 232 du Code civil restent applicables aux procédures de divorce de séparation de corps introduites avant l'entrée en vigueur de la présente loi et pour lesquelles un jugement définitif n'a pas été prononcé. »

Le droit à la pension alimentaire après divorce reste déterminé par les dispositions des anciens articles 301, 306, 307 et 307bis du même Code, sans préjudice des §§ 2 et 4 du présent article. »

Justification

Il s'agit de régler le sort des procès en cours.

Le premier alinéa permet aux juges de trancher les litiges en cours en vertu du droit ancien, sans devoir rouvrir les débats si la loi entre en vigueur pendant le délibéré. En revanche, en degré d'appel, on appliquera immédiatement le nouveau droit, même si le jugement a été rendu sur base des anciens textes.

Quant au droit à la pension alimentaire, il sera également réglé comme si le jugement était prononcé avant l'entrée en vigueur de la nouvelle loi, mais on tiendra compte des règles de droit transitoire des §§ 2 et 4.

N° 70 DE M. MAHOUX

Art. 34bis (nouveau)

Insérer un article 34bis (nouveau), rédigé comme suit :

« Art. 34bis. — La présente loi entre en vigueur le 1er septembre 2007. »

Justification

La procédure en divorce est modifiée radicalement. Comme toute réglementation nouvelle, la présente loi va rencontrer des difficultés d'application dans un premier temps. Une entrée en vigueur trop rapide risque de rendre la tâche des praticiens

Het is evenwel onmogelijk de « aanzielijke terugval van de economische situatie van de uitkeringsgerechtigde » te beoordelen zonder te verwijzen naar « de levensstijl van de partijen tijdens het samenleven ». Het is dus van belang dat criterium uitdrukkelijk opnieuw in de wet op te nemen.

Nr. 69 VAN DE HEER MAHOUX

Art. 33

In dit artikel een § 1bis invoegen luidende :

« § 1bis. De vroegere artikelen 229, 231 en 232 van het Burgerlijk Wetboek blijven van toepassing op de procedures van echtscheiding of scheiding van tafel en bed die zijn ingeleid voor de inwerkingtreding van deze wet en waarvoor geen eindvonnis is uitgesproken.

Het recht op levensonderhoud na echtscheiding blijft bepaald door het bepaalde in de vroegere artikelen 301, 306, 307 en 307bis van hetzelfde Wetboek, onvermindert het bepaalde in de §§ 2 en 4 van dit artikel. ».

Verantwoording

Er moet een regeling worden gevonden voor de aanhangig zijnde processen.

Het eerste lid staat de rechter toe de aanhangig zijnde geschillen te beslechten op basis van het oude recht, zonder dat hij de debatten moet heropenen als de wet in werking zou treden tijdens de beraadslagingen. In hoger beroep zal daarentegen onmiddellijk het nieuwe recht moeten worden toegepast, zelfs als het vonnis is gewezen op basis van de oude wetsbepalingen.

Ook het recht op onderhoudsuitkering wordt geregeld alsof het vonnis was uitgesproken vóór de inwerkingtreding van de nieuwe wet, maar er wordt wel rekening gehouden met de overgangsbepalingen van de §§ 2 en 4.

Nr. 70 VAN DE HEER MAHOUX

Art. 34bis (nieuw)

Een artikel 34bis (nieuw) invoegen, luidende :

« Art. 34bis. — Deze wet treedt in werking op 1 september 2007. »

Verantwoording

De echtscheidingsprocedure wordt grondig gewijzigd. Zoals elke nieuwe regeling zal ook deze wet een aantal kinderziekten moeten doorlopen. Treedt ze te snel in werking dan wordt de taak van de practici (magistraten, advocaten, enz.) er moeilijker op.

— magistrats, avocats, etc. — difficile. C'est pourquoi il est suggéré de retarder l'entrée en vigueur au mois de septembre 2007, afin que les acteurs puissent étudier les textes et prendre connaissance des commentaires que les revues spécialisées ou les universités ne manqueront pas de diffuser.

Philippe MAHOUX.

N° 71 DE MME de T' SERCLAES

Art. 35 (nouveau)

Insérer un article 35 nouveau rédigé comme suit :

« Art. 35. — § 1er. Les anciens articles 229, 231 et 232 du Code Civil sont maintenus pour les procédures de divorce et de séparation de corps introduites avant l'entrée en vigueur de la présente loi et dans lesquelles aucun jugement ou arrêt définitif n'a été prononcé.

§ 2. Dans les cas prévus par le § 1er, le droit à une pension après divorce est déterminé sur base des anciens articles 301, 306, 307 et 307bis du même Code. »

Justification

Le projet de loi tel qu'il existe à ce jour ne contient aucune disposition transitoire concernant les milliers de procédures en divorce pour cause déterminée (d'une part, faute : adultère, excès, sévices et injures graves et, d'autre part, séparation de fait de plus de deux ans) qui seront encore pendantes au moment où la nouvelle loi entrera en vigueur.

Or, vu les modifications apportées aux actuels articles 229 et 231 C.C. (divorce pour faute) et 232 C.C. (divorce pour séparation de fait de plus de deux ans), par les articles 2 et 4 du projet de loi, il n'existera plus de base légale, à partir de la date d'entrée en vigueur de la loi, pour permettre la poursuite des procédures en divorce entamées sur base des anciennes causes de divorce.

Ce qui mènerait à une situation totalement inacceptable dans le chef des milliers de justiciables qui, au moment de l'entrée en vigueur de la nouvelle loi, seront concernés par une procédure en divorce pour cause déterminée introduite sur base d'un fondement qui existait au moment de l'introduction de la procédure. Certains sont dans des procédures depuis des années, d'autres ont éventuellement eu recours à l'audition de témoins, d'autres ont vu leur cause prise en délibéré sans que la décision n'ait encore été prise, d'autres encore ont obtenu un jugement en première instance contre lequel un appel a été introduit, etc.

Il s'agit donc d'introduire dans le projet de loi des dispositions transitoires relatives aux procédures pendantes.

Nathalie de T' SERCLAES.

Daarom stelt dit amendement voor de inwerkingtreding uit te stellen tot september 2007 om de practici de kans te bieden de teksten te onderzoeken en kennis te nemen van de commentaar die zij ongetwijfeld zullen vinden in gespecialiseerde tijdschriften of bij de universiteiten.

Nr. 71 VAN MEVROUW de T' SERCLAES

Art. 35 (nieuw)

Een artikel 35 (nieuw) invoegen, luidende :

« Art. 35. — § 1. De vroegere artikelen 229, 231 en 232 van het Burgerlijk Wetboek blijven van kracht voor de procedures van echtscheiding en van scheiding van tafel en bed ingesteld voor de inwerkingtreding van deze wet en waarvoor geen eindvonnis of -arrest is uitgesproken.

§ 2. In de gevallen bedoeld in § 1 wordt het recht op een uitkering na echtscheiding bepaald op grond van de vroegere artikelen 301, 306, 307 en 307bis van hetzelfde Wetboek. ».

Verantwoording

De huidige tekst van het wetsontwerp bevat geen enkele overgangsbepaling voor de duizenden echtscheidingsprocedures op grond van bepaalde feiten (enerzijds, de fout: overspel, gewelddadene, mishandelingen en grove beledigingen, en anderzijds de feitelijke scheiding van meer dan twee jaar) die nog aanhangig zijn op het ogenblik dat de nieuwe wet in werking treedt.

Gezien de wijzigingen die de artikelen 2 en 4 van dit wetsontwerp aanbrengen in de bestaande artikelen 229 en 231 Burgerlijk Wetboek (echtscheiding op grond van fout) en 232 Burgerlijk Wetboek (echtscheiding op grond van feitelijke scheiding van meer dan twee jaar), zal er vanaf de datum van inwerkingtreding van deze wet geen wettelijke basis meer zijn om echtscheidingsprocedures die zijn gestart op basis van de oude echtscheidingsgronden, voort te zetten.

Dat zou tot een totaal onaanvaardbare situatie leiden voor duizenden rechzoeckenden die, op het ogenblik van de inwerkingtreding van de nieuwe wet, betrokken zijn bij een echtscheidingsprocedure op grond van bepaalde feiten, die dus is ingesteld op een wettelijke basis die op het ogenblik van de inleiding van de procedure nog wel bestond. Sommigen zijn al jaren in een procedure verwikkeld, anderen hebben eventueel een beroep gedaan op getuigen, nog anderen zitten in de fase van het beraad zonder dat de beslissing is genomen, nog anderen hebben een vonnis gekregen in eerste aanleg waartegen beroep is ingesteld, enz.

In het wetsontwerp moeten dus overgangsbepalingen worden ingevoerd met betrekking tot de aanhangig zijnde procedures.

Nº 72 DE MME DEFRAIGNE

Art. 33

Remplacer le § 4 de cet article par ce qui suit :

« § 4. — *L'article 301, § 4, du même Code, modifié par l'article 7 de la présente loi, n'est pas applicable aux pensions alimentaires fixées par un jugement ou un arrêt rendu avant l'entrée en vigueur de la présente loi.* ».

Justification

Il serait contraire au principe de l'autorité de chose jugée et inéquitable de revenir sur des droits acquis antérieurement par les créanciers de la pension après divorce telle qu'elle existe actuellement. Bien souvent, la décision qui est prise tient compte du fait que celle-ci peut être illimitée dans le temps et recherche un certain équilibre notamment dans la fixation de son montant.

Par contre, la pension fixée par un jugement ou arrêt qui est encore susceptible d'opposition, appel ou cassation se voit appliquer la nouvelle loi dans le cadre de ces recours si ces derniers sont rendus après l'entrée en vigueur de la loi. C'est pourquoi l'auteur de l'amendement exclut du champ d'application de la nouvelle loi uniquement les pensions fixées par des jugements et arrêts qui ont déjà été rendus avant l'entrée en vigueur de la loi.

Christine DEFRAIGNE.

Nr. 72 VAN MEVROUW DEFRAIGNE

Art. 33

Paragraaf 4 van dit artikel vervangen als volgt :

« § 4. — *Artikel 301, § 4, van hetzelfde Wetboek, als gewijzigd bij artikel 7 van deze wet, is niet van toepassing op de uitkeringen tot levensonderhoud die zijn vastgesteld door een vonnis of een arrest uitgesproken voor de inwerkingtreding van deze wet.* »

Verantwoording

Het zou niet alleen strijdig zijn met het gezag van gewijdsde maar bovendien ook onbillijk blijken terug te komen op de voordien verkregen rechten van de uitkeringsgerechtigden na echtscheiding, zoals die thans bestaan. De uitgesproken beslissing houdt vaak rekening met het feit dat de uitkering onbeperkt in de tijd geldt en streeft een zekere vorm van evenwicht na onder meer bij het vaststellen van het bedrag.

Daar staat tegenover dat wanneer de uitkering is vastgesteld bij een vonnis of arrest waartegen nog verzet of beroep of cassatie mogelijk is, deze onder de toepassing van de nieuwe wet valt in het kader van dat beroep indien deze plaatsvinden na de inwerkingtreding van de wet. Daarom wil de indiener van dit amendement van het toepassingsgebied van de nieuwe wet alleen uitsluiten die uitkeringen die vastgesteld zijn bij vonnis of arrest uitgesproken vóór de inwerkingtreding van de wet.